



**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

Qualit[er] de[us] sit adorand[us]. ser. xij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

De oratione diuina

li vel alicuius anime beare: vel in purgatorio: vel damnare: in inferno: vt decipiat eos quibus apparere: vel vt iudicent malus de bonis vt cōuersio. Ideo dicit. ij. Cor. ij. q. sathanas quādoq; transfiguratur in angelū lucis: s. sic p̄t̄z cui sit honor latrē exhibendus. S. dā adoratio est dūlie que p̄prie dicit seruiri: sed extendit ad reuerentiā que creature exhibet p̄pter suaz et cellentiaz: p̄p̄t̄ ergo accipit p̄prie dūlia: debetur solū a seruo dñi / cui est obnox̄ rōne seruiriutis. Sed p̄t̄ large accipitur p̄ reuerentia creature exhibita: tunc dūlia debetur om̄i creature p̄uiose. Honor cū dūlie est reuerētia exhibita alicui in testī moniū virtutis: vt dicit p̄r̄ in. j. eribicoz. Unde non debet p̄prie a dñe / nisi habē t̄i gratia a virtutē: a hoc p̄tingit triplicet. ¶ Primo mō sicut actus p̄uioius: hūic dicitur: a s̄s se debet honor. ¶ Sēdo mō sicut habens aptitudinē naturālē ad virtutem: s. sic cuiuslibet habentē imaginē est exhibendū honor: nisi sit p̄firmatus in malo: quia in tali ligatus est ordo ad p̄rurē: vñd tali nullus debet honor: sicut est de cōmon a anima damnata. ¶ Tercio modo sicut ordinatus ad inducendū vel p̄seruandū virtutē. Et sic debet om̄ibus platis qui ad hoc ordinati sunt: vt alios dirigāt in p̄rurē. vñ etiā si plati sit mali a p̄dres bono ratione debet eis dūlia: etiā maior q̄ bono subdito: rōne p̄relatiōis: licz bono subdito debeant maior reuerētia: fin se q̄ plato malo: licz etiā dixerim: q̄ plato etiā malo debet dūlia: est veruz: nisi dūz est in actu peccati: q̄ tunc nō debet ei exhiberi dūlia: quia apparet in eo aliqd p̄rarium bonoz: sed ante vel post sibi exhiberi debet: quia nescit in quo statu sit. Hoc not. Tho. in. ij. sen. dī. ix. q. ij. ar. ij. Hic ergo honor dūlie debet om̄ibus sanctis: p̄ rationē primā sup̄ positam: quia rōne sanctitatis sancti dicunt dñ. ps. Ego dixi dñ est et eriam fratres a sorores et matres cōt̄: vt in euāgēlio dicit. Matt. xj. Hac ḡrat̄ione dūlie. Natham adorauit Dauid et Abraam adorauit angelos: a etiā Iosue sicut legitur Iosue. v. Ut videt̄ est sup̄a p̄t̄. j. p̄. ij. ¶ Tertia adoratio est hep̄dū licet que est virtus qua exhibet reuerentia creaturis: que habent quandā eminentiā

z affinitatem ad deū: sicut est virgo **B**a-
ria/cui debet maior reuerētia q̄ alijs fan-
ctis: ea rarior: quia est mater dei. Nec
stat si dicat: q̄ viderit q̄ virginē **D**arie
debet latria: q̄ est aliquid cōi/sicut lan-
cea z clauis quibz dñs confixus est: quibz
debet latria: vt sup̄ dictum est. Sed quibz
dum est q̄ ḡini **D**arie debet aliq̄s ho-
nor rōne sui: quia est creatura rationalis
excellens: z ideo debet sibi honor: bēdñ
licet anq̄ creature excellenti. Sed clauis
z lancee z vestimētiis christi. nullus sibi
debet honor: sed rōne christi: z ideo idem
honor datur ibi sicut choro: quia vbi ca-
dem ratio: ibi eadem species: et hoc vult
Atho. pte. iij. q. xxy. ar. vlti.

Qualiter deus sit adorand⁹.
Sermo. xij.

Distinctio noster.
Supra sermone primo dictu
est: vtrum solus deus sit adorandus/modo videndum restat qualis sit adorandus. Saluatur ergo virgo Maria 26. pro
troductione simonis notandum qd modum
adorandi deū docuit nos dñs. Joan. 11.
In breuitu d. Vteri adoratores adorabūt
patrem in spiritu v veritate. Nam pater
tales querit qui adorēt eum. Spiritus
deus v eos qui adorant eum in spiritu
veritate oportet adorare. Pro cuius intel
lectu notandum; qd fm philosophi. Veritas
est ad equario rei ad intellectū. De
reminus hoc in artificialibz et moralibz.
In artificialibz quidē. Verbi gratia. Si
video vas deauratū exterius v intellendo
apprehendo qd illud vas est aurum non
non sit falsitas est: qd res exterius non ita
se habet sicut apprehendit interioris ad in
tellectu. Et ideo pprie dicimus omnia
deaurata esse falsa. Sed si eēt aurea
esset veritas 26. Sic in moralibz. Si
mo exterius ostendit in gestibus v actio
q sit virtuosa v bonus: si non est i
rius: dicitur falsus homo v mendax:
meret maledicti a chō: sicut aī dō: frō
est ita habens fructum. 2. Par. 17. Si
ita ita interioris sicut apparet exterius:
verus. Vt modo ad apostolum: fm qd dicim

theologi & Tho. ij. q. lxxiiij. ar. ij. Adoratio fit per exteriora acutus corporeos. Puta genu flexiones/psrtrationes & hmoi/q acutus sunt signa exteriora deuotionis interioris. Si igit in mente adoratoris seruet deuotio pfecto talis dicit adorare in spiritu. Alioquin falsa est adoratio. Igit ad hoc vt quis adoraret in spiritu & veritate: vt sit verus adorator: fin q dicit dominus. Requirit pcurfus quicq reru: quis scda & vltima sit fin decentia: vel veri? dicimus q sola prima est necessaria ad vera adoracione: quis alie requirant ad pgruita tem adoracionis pfecte.

Primu est deuotio cordialis.

Secdm est exclamatio vocalis.

Tertiu est humilitatio corporalis.

Quartu est oblatio realis.

Quintu est determinatio localis.

Primu est ergo deuotio cordialis/que est tanq forma alioz: quia de? cor nostru appetit. Prover. xxiij. Fili prebe mihi cor tuu. ps. xxiij. Afferre dno gliam & honore afferre dno gliam nomini ei. Adoratio dnm in atrio scro eius & in corde deuotoz q habitant de? tanq in atrio suo. Lora hoc faciunt multi quoz os in choro: & cor in foro. Et ista euagatio meritis ab oratione ptingit ex duplici causa. Prima ex demoni infestatioe. Qnd in vitis patrum legit de Zachario: q vidit demones sicut ethiopes diuersas formas ipriu mentes ante oculos monachoz/duz cene in collecta & de bistoria: ptra tales dicitur. Esa. xxiij. & Matt. xxv. Popul? hic labijs me honorat: cor aut eoz longe est a me. Secda ptingit quadoq ex precedenti occupatione: cui adhuc ania intenta sepe vagat ab intentioe adoratois: & recogitanda ea in quib paulo ante fuerat occupata. Et ideo debet ho ante ofonez pparare se recolligendo mente sua. ps. Preueni in maturitate & clamau. Ideo dr apls. Si ore lingua: spūs meus orat: mens aut mea si ne fructu ē. Quid g est: orabo spū: orabo & mente. Psallam spū spallam & mente. j. Loci. xiiij. Nota spūs me? orat. Spūs vocat vis anie inferior mente/vbi corpaliū rez similitudines exprimunt. Secdo requiritur exclamatio vocalis. ps. Glor me

Adnm clamau: qd de omi eo q habem? a deo debem? et reddere obsequiū: sic faci ebāt pueri adorantes & laudātes dnm dñ cēres. Magna filio David & c. Mat. xxi. Propter hoc scda mater ecclia instituit so/ nos. ps. & cantus ecclesiasticos. An aut debeat esse ozo vocalis: dixi sup sermone. iij. pre. ij. Ad h exhortat nos apls d. Offera mus hostia laudis semp deo. i. fructu la hioz pfitentiū nomini ei. Heb. ylti. Et Osce. ylti. Omne aufer iniquitatē & accipe bonū: & reddemus vtitulos labioz nroꝝ.

Tertio requirit humilitatio corporalis/vel genuflectendo/vel pstercendo/vel inclinādo. Hoc etiā ordinat rubrica nra: fin dñ uerioꝝ tempoz qtitates. Hoc nos docuit dñs exemplo sancto suo. Nota qtuor modos q tenebat dñs in orādo. Primo oculos erigendo. Joā. xviij. Subleuatis Jesus oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū & c. Secdo stando man? eleuando. Act. j. Eleuatis manib? ferebat in celū & c. Tertio genuflectendo. Luc. xxiij. Positis genib? orabat dñ. Par li vis transfer calicez istum a me. Quarto se pstercendo. Mar. xxiij. Procidit sup terraz & orabat: si fieri posset transiret ab eo hora. Et ratio hmoi orandi est ad insinuandū reuerentiā: & potentiā diuine maiestatis. Nam sup omes creaturas deus habet hanc excellentiā: vt sit dñs corpis & anie. Domini tempales habet dñum sup cor? pus tantū. Ideo dr dñs Matt. x. Nolite timere eos q occidunt corp? animā autē nō possunt occidere & c. Et ideo genu linistru tñ est eis flectendū. Prelati & opūales habent dñum sup animas: quia sunt vicarij dei: & ideo eis flectendum est genu dextrū tñ: qd ania est pncipalior pars corporis. Deo autē vtrūq genu ratione tam dicta. Ro. xxiij. Quis ego dicte dñs: quia mihi flectet omne genu: & omis lingua pfit adorare dñm: stetit ante altare dñi & expandit manus suas: & fixit vtrūq genu in terrā: sicut dicit. ij. Reg. viij. Quarto requirit oblatio realis. Puta offerendo can delas luminaria & c. sacrificia nō quidē ppter ei? indigentia: cū ipse dicat. Non accipiam de domo tua vitulos: neq de gregibus tuis hircos: qm mee sunt omes se

De Oratione dnica

re siluarum: iumenta in montibus et boues. Et
gnouit oia uo. ce. et pul. agri mecum est. Si
eiurero nunquid dicam tibi. Deus est enim
orbis terre et plenitudo eius etc. ps. xlii.
Sed hoc facere debemus in recognitione:
quod omnia habemus ab ipso optimo deo. Sic
feudatarius tenetur facere domino suo. Pro/
uerb. xii. Honora deum de tua substantia.
Nota dicitur. Tua: ergo non est aliena. Nota
per illos qui non restituerunt aliena: sed faci/
unt paramenta ecclesiastica et fabricant ecc/
lesias etc. Contra quos dicit. Mat. vii.
Misericordia uolo et non sacrificium: propter
quod instituta sunt decime et primitie: et
alio oblationes in veteri testamento: et ab ec/
clesia confirmata in titulo de decimis. et x.
causa. per totum. Debet autem offerri de me/
lioribus sicut faciebat Abel etc. non autem de
peioribus ne cadat homo in iudicium. Cain qui
offerebat deteriora de fructibus. Abel uero
de adipibus pinguium. Ideo dicit. Gen. iij.
Respectu deus ad Abel et ad munera eius non respexit et
sic fecerunt tres magi de quibus dicit. Proci/
dentes adorauerunt eum: et aperitis the. suis
obtulit ei mune. aurum et myrrham.
Mat. ii. Non sicut faciebat Dionysius rhy/
rannus iraculanus: de quo Galenus ait lib.
i. titu. de neglecta religione. Multa sacri/
legia enarrat: inter que erat hoc quod spolia/
bat simulachra deorum. Quinto requiritur
determinatio localis. Ubi nota finem. Tho.
ii. q. i. lxxv. ar. ii. quod determinat locus
eligat ad adorandum: non propter deum qui adora/
tur: sed loco placidat. In dicit Salomo.
iij. Reg. vii. Si celum et celi celorum te ca/
pere non possunt: quanto magis domus? quam
edificauit tibi. Sed requiritur locus propter
spem adorantes. Locus autem conuenientior
est locus sacratus: et hoc triplici ratione. Pri/
ma quidem propter loci consecrationem: ex qua spe/
ciali deuotione precipiunt orantes: ut ma/
gis exaudiantur: sicut patet in adoratione Sa/
lomonis. iij. Re. vii. Secunda propter sacra my/
steria et alia sanctitatis signa que ibi continentur.
Tercia propter concursum multorum ibi ado/
rantium: et quod sit adoratio magis exaudibili/
lis: secundum illud Mat. xvij. Ubi sunt duo vel
tres congregati in nomine meo: ibi sum ego in
medio eorum. Ideo ps. v. Ego autem in multitu/
dine misericordie tue: introibo in domum tuam

adorabo ad templum sanctum tuum in timore
tuo. ps. xlvij. Adorate dominum in atriis sanctis
eius. Dicit etiam Tho. ubi super in responsio/
ne ad tertium argumentum quod finem quandam decentiam
adorationis uersus orientem. Primo quidem pro/
pter diuine maiestatis indicium: quod nobis ma/
nifestat in motu celi: quod est ab oriente. Se/
cundo propter paradisum qui est in oriente con/
stitutus: ut legitur Gen. ii. finem litterarum. Sed
prius agitur quasi quod ramus ad paradisum re/
dire. Tercio propter christum qui est lux mundi:
et oriens nominatur. Sacha. vi. Ecce uir ori/
ens nomine eius: et ab oriente etiam expectat uen/
turus: secundum illud. Mat. xxij. Sicut ful/
gur erit ab oriente et pariet uisus ad occidentem:
ita erit aduentus filij hominis. Tho.
Item quod fides gentium ab oriente cepit ori/
ri. Mat. ii. Ecce magi ab oriente uenerunt
Hierosolimam etc.

De diuine hereditatis succe/
ssione. Sermo xij.

Pater noster.
Supra dictum est de tribus ar/
tibus paternitatis diuine: viz
Primo de paternitatis ratione. Secundo de
ipsius dei patris dilectione. Tercio de eius/
dem adoratione. Dodo igitur sequitur dicere
de eius hereditatis successione: quod ex quo
uocamus deum patrem dicentes. Pater nos/
ter etc. ergo nos filij: ergo heredes. Mat.
ii. Si filij et heredes propeum. igitur uos
principaliter uidentur. Primo de romi/
bus quibus ad hereditatem diuinam admitti/
mur. Secundo de rationibus quibus ab heredi/
tate ipsa excludimur. Primum erit propter
ductionem sermonis. Secundo propter
Salutem uirgo etc. Pro introductione ser/
monis notandum quod conclusio uera et appo/
bata est de iure diuino: naturalis: rationa/
co et ciuili: quod filius debet esse heres patri/
et ad eius bona succedere: quod est uerum in
hoc legitimo et naturali: et legitimo em/
Primo igitur probatur de iure diuino: quod lo/
quens legitimo naturali filio dei dicit. Tho.
cipharie multisque modis olim de deo
patribus in prophetis: nouissime diebus ihs lo/
cutus est nobis in filio: quem constituit herem